

Aydınlıkevler Genel

Röportajı Yapan :Tezcan Karakuş Candan
Röportajı Derleyen :Tezcan Karakuş Candan
Röportaj Yapılan Kişi :İbrahim Yertan

Röportajdan Derlenen Bilgiler

İbrahim Yertan 1955 senesinde Aydınlıkevler'de doğmuş, 1986 yılında kadar doğduğu tek katlı evinde yaşamış. Evi dedesi kooperatiften almış. Dedesi emekli korgeneral Nazmi Genelli, 1948-1952 arasında Jandarma Genel Komutanı olarak görev yapmış. Kooperatif, askerlerin oluşturduğu bir kooperatif değilmiş. 1986 yılında evin duvarında ve zemininde çökme olmasından kaynaklı hiç istemedikleri halde evi kat karşılığı inşaata vermişler. Mimarını hatırlamıyor.

"İrfan Baştuğ Caddesi, Samsun yolundan itibaren Altınpark'a kadar tek katlı evler vardı. 1960'lı yıllardan sonrasını anımsıyorum. İhtilal olduğunda top sesleri arasında yürüyordum. Kalaba'daydık. Kalaba'da barajdan gelen baraj suları vardı. Ankara Çayı deniyordu galiba. Kalaba'da bir camii var, Fatih Camisi; Aydınlıkevler'le Kalaba'yı bağlayan yerde polis noktası var. Onun yanından dere geçiyordu. Sonradan dere falan kapatıldı. Evvelden çok güzeldi, tek cadde ve tek katlı evler vardı. Herkes birbiriyle samimiydi. Çağdaş Sokak'ın oradaki evde ne olup bittiğini bilirdim."

"Sosyal İlişkiler"

Mekanın ölçeği ve evin doğayla kurduğu ilişki kişinin sosyal yaşamını yakından etkilemektedir. Tek katlı yapı, geniş bahçe ve bahçedeki ağaçlar, kullanıcının daha rahat ilişkilenebilmesine olanak sağlayacak bir sosyalleşme aracına dönüşmektedir.

"Herkes komşularını tanırdı. Sağ taraftaki komşumuz Balgat'ta Amerikalıların yanında şöför olarak çalışıyordu. Sol taraftaki ise sanayide lastikçiydi. Büyük sanayide lastik kaplama ayakkabı fabrikası vardı. Diğer yanda Ziya Bey vardı, çocuğu arkadaşımı -Reşat- şimdi Muratsan Fabrikası'nın sahibi kendisi. Onların yanında da Gemlik'ten zeytinciler vardı. Onlar çok önce sattı, apartmana verdi. İlk yapılan yer orası. Arkamızda Ermeniler otururdu. Onların çift arsaları vardı. Hatta onların yanında bulunan Fatoş diye bir Türk yardımcı bayan bize sık sık gelir giderdi. Onun annesi de anneme yardıma gelirdi."

İlkokulu da özel Senem Koleji'nde okudum. Orada Çağdaş Sokak'ta oturan Ermeni arkadaşlarım vardı Atilla ve Sibel diye. Yani Aydınlıkevler'de Ermeni ailelerle tanıştık. İlişkilerimiz ve dostluklarımız vardı, sonra zamanla bozuldu. Dostluklar çok içtendi. Yandaki komşunun zemini biraz daha yüksekti, eğimli arazi; sol tarafımızdaki komşunun duvarında Yediveren Gül ekiliydi. Kafanızı kaldırıncaya gül kokardı, oradan geçenler imrenirdi ne güzel ev diye. Annemler kahve içerlerdi bahçede Nebahat Teyzeyle. Dedemler pek dışarıda yemek yemezlermiş, Orduevi var zaten. Sinema falan da çok yok. Bir iki tane sinema varmış, oralara da gitmiyorlarmış."

"Bahçe İçinde Evimiz"

Kullanıcının mekanla kurduğu ilişki anılarla birlikte canlanmakta, toprakla ilişkinin sosyal yaşamla iç içe geçişi bu durumu beslemektedir. Bu nedenle kullanıcı, mekan anlatısında en ufak detayları bile hatırlayarak, mekana duyduğu sevgiyi bizimle bugün yeniden paylaştı.

"Evimiz 1948 yılında yapılmış, 1950'de dedemler taşınmış. Dedem bu evden önce Cebeci'de, Cebeci Camii'nin yanında oturmuş. Jandarma Komutanlığı Meteoroloji binasıymış. Cebeci'den Meteoroloji'ye at sırtında gidirmiş, dedeme daha sonradan araba tahsis edilmiş. Cebecideki ev ahşap bir evdi, bahçesinde havuzları ve balıkları vardı. Çocukluğumda o eve gitmiştim. Oralara tabii hatırlıyorum, hep böyle sıcak küçücük evlerdi. Meteoroloji'yi görüyorduk biz karşıımızdaki ortaokul yapılmadan önce. Atatürk Ortaokulu oldu şu anda. Onun yanında da Aydınlıkevler Lisesi var. Evimiz beş odaydı, iki antresi vardı. Bodrum katı vardı, çamaşırhane olarak yapılmış. Çamaşır yıkıyorlardı alt katında. Fakat sonradan dedemin eski eşyaları vardı; bu açılır yataklar var, filmlerde görmüşsünüzdür. Mutfak sekiz metrekare falandı. Beş kişi yaşıyorduk: annem, babam, ablam, kız kardeşim, ben. Odaları ısıtmakta çok zorlanıyorduk, soba vardı. Soba sonradan yetmedi. Büyük bir sobamız vardı, salona kurardık. Onunla odaları ısıtmaya çalışırdık. İki balkonumuz vardı, arka balkon camekan kaplıydı, en çok o bölümü severdim. Herkesin evinde öyle değildi. Biz özel yaptırmıştık. Orada çiçeklerimiz vardı, yemeğimizi orada yerdik. Çiçekleri kışın çok soğuk olduğu günlerde içeri alırdık. Camekandan buz sarkardı. Üstü buzlu cam, önler normal camdı. Demir profillerden su damlayarak aşağı kadar buz sarkardı. Camın yanında karlı çektirmiş olduğum bir resim var. Camların kar kaplı olması çok hoş oluyordu. Evimizin bahçesi üç katlıydı. Kademeliydi, teras şeklinde. En üstü meyve bahçesiydi. Dedem yapmıştı. Evi aldığında dikmişti, kiraz, elma, erik, birçok

ağaç vardı. Camekan da orta bahçe içindeydi. Çiçek ve çam vardı. Orta bölümde hem ardiye vardı, hem kömürlük vardı bahçe içinde. Ön bahçemiz bizim çam ağacıydı. 22 -23 tane çam ağacı vardı bahçemizde. Bahçemiz 846 metrekareydi. Genelde bahçeli olan evler ağaçlıktı. Bizim evin olduğu zemin bahçesi bakımlıydı. Bahçıvanımız vardı, her hafta iki kez gelirdi, düzenli maaşa bağlıydı. Bahçıvan Kalaba'da oturuyordu. Onun da bir bahçesi vardı. Hatta bahçesinin olduğu arsada benzinlik var, bir de köprü var. Köprünün olduğu alan Kazım Amca'nın bahçesiydi. Burada meyve sebze yetiştiriyordu ve satıyordu. Haftada iki gün bize bahçe bakımına gelirdi. Her ev böyle değildi çünkü her evin bahçıvanı yoktu. Sol tarafımızdaki eve de bahçıvan geliyordu ama çimeni vardı, çok çiçeği yoktu. Amerikalılar oturmazdı orada. Komşumuz vardı Amerikalıların yanında çalışan. Amerikalılar Balgat'ta Tuslog'da oturuyorlardı. Annem bahçeyi çok seviyordu. Banyomuzda termosifon vardı, alttan odun yakılır üstü bakır kazan. Kurna vardı Ankara taşından yapılmış. Güzel günlerdi.

Mobilya endüstrisinin gelişmemiş olması sonucu dönemsel olarak evlerin eşyaları marangozlar tarafından yapılmaktadır. Bu süreç, mekanın özelliği ile kullanıcının isteklerini mobilya ölçeğinde bir araya getiren özgün bir süreci tanımlamaktadır. Mekan, insan ve eşya hemhal olmuş şekildedir.

"Mobilyalarımızı sitelerde yaptırıyorduk. Eşyalarımızı sık sık yenilemezdik. Mobilyalarımız tahta kasa üzerine kaplanmış sünger ve kumaş şeklinde bir mobilyaydı. Ustanın ismini hiç anımsamıyorum. Ben kendimi bildim bileli mobilya vardı."

"Kaçınılmaz Dönüşüm"

Mekanla kurulan duygusal bağların zorunluluklar sonucu kopması kullanıcıda üzüntü yaratmaktadır. Ev onun için canlıdır; geçmişten bugüne anıları taşıyan bir zaman makinesi gibidir. Bu zaman yolculuğu, mekandan ayrılışlara temas ettiğinde, üzüntü dile getirilir.

"1986 yılında evimizi kat karşılığı verdiğimizde çok üzüldüm. İnşaat bölümünü bitirmeme rağmen evi vermek zorunda kaldık çünkü evin köşe odası çöküyordu, zamanla çatlak büyüdü. Çatlak tekrar açıldı, dışarısı görünüyordu. Altı kummuş, temel kazısında çıktı. Mecburen verdik. O zamanlar bina vergisine çok zam yaptılar. Arsa 846, ev de 150 metrekare falandı. Mecburen verdik. Apartmana verilen en son ikinci eviz. Bizden sonra yanımız da verildi. Şu anda bir tek İnönü'nün kızının evi var; yani İnönü'nün kızınınmış, sonradan

satmış. Samsun asfaltı ile İrfan Baştuğ Caddesi'nin köşedeki ev. Kavşaktı, şimdi altgeçit oldu; o köşedeki ev İnönü'nün kızının eviydi, satmış. Şimdi belediyenin amblemi falan var binada, lojman olmuş olabilir. Çevreli Sokak'a girerken Aydınlıkevler'in ışıklarında solda benzinci var. Shell benzin, onun tam çapraz köşesinde jandarmanın binası var. Aslında orası MİT'e ait bir binaymış. Orada alttan geçit varmış, Meteorolojiye kadar çıkıyormuş derlerdi."

“Alışveriş”

Dönemsel olarak iki merkez kent yaşamında öne çıkmaktadır. Kullanıcının anlatımlarında somutlandığı gibi, alışverişin yapıldığı Ulus ticari merkez, Kızılay ise sosyal ve kültürel ihtiyaçların giderildiği kültürel merkez olarak tanımlanmaktadır.

"Annem alışverişe, yandaki Nebahat teyze ile birlikte hale giderdi. Ulus hale gidip sebze meyve getirirdi. 60'lı yıllar. 60 yılında bir uçak kazası oldu biliyorsunuz; uçak havada yolcu uçağına çarpmıştı. Sokak kapımız zıngır zıngır sallandı. Kızılay'da Ziya Gökalp Caddesi üzerinde Ulus Sineması vardı. O sinemaya gittim. Büyük sinemaya defaten gittim. Sonra Zafer Çarşısı'nın yanında Sinema 70 vardı, oraya giderdik. Büyük Sinema'ya çok gittik."